

Az első világrekorder szarvasbika nyomában

Tolna megyében a Völgység–Sárköz találkozásánál található a Görögszóidomb (tszm 285 m). A dombtetőn kis kápolna áll, ahonnét csodálatosan messés, szép táj tárul elénk. Kelet felől a Sárköz, Duna a gemenci erdővel. Délről a Mecsek kéklik, nyugatról a szálkai erdő díszlik. Elődeinknek is tetszett a táj, valószínűleg ezért találkozik négy községhatár a kápolnánál. Alsónána, Szálka, Ócsény, Decs. A kápolnát a Mayer parasztszalád építtette 1891-ben. Ez évben került terítékre az első világrekorder szarvasbika a szálkai erdőszélén.

1891-től 1951-ig 60 év körülményeit szeretném röviden ismertetni, talán kis tanulságul szolgál. A szálkai erdő Montenuovo Alfréd herceg tulajdona volt a dombvidékre jellemző főbb fajokkal. KST, KTT, Cs. B. Gy., és EKL, gazdag cserjeszinttel. Kis mennyiségben előfordult EF és LF is. (Volt egy 2-3 ha-os LF, melyet 110 éves korában termeltek ki 1949-ben. A II. világháború után gyanútapcsolást is végeztek véghasználat előtt. (A csapolást egy helybeli, Szabó István végezte.)

Az erdőtípusra jellemző lágy szárú növényzet borította az erdő talaját. Az erdő körül kisparaszti gazdálkodás folyt 1950-ig. A gazdáknak általában 8–10 ha-os mezőgazdasági területük volt, a szőlőhegyen szőlőtanyával. A nadrágszíjparcellákon változatos táplálékot talált a vad. Búza, kukorica, árpa, zab, burgonya, répa, lucerna stb. Minden talpalatnyi föld művelés alatt állt. Az erdőben sok forrásvíz fakadt, melyek kristálytisza patakokban csörgedeztek. A vizek mentén karbantartott rét terület el dúsan termő füvekkel. Rengeteg apróvad, nyúl, fácán, fogoly, fűrj stb., gazdag madárvilággal élt a területen. Közük a mára ritka búbos banka, császármadár. Az erdőben a vadászati jogot az erdőgondnok gyakorolta, bérelte. A mezőgazdasági területeken a falu parasztjaiból alakult vadásztársaság. 1876-ban Mayer Károly lett az erdőgondnok. Eddig csak átváltó vadként volt szarvas az erdőben. Szigorú intézkedéseket vezetett be. Fia, ki szintén erdőmérnök, a következőket mondta el. „Igyekezett a vadnak a kellő nyugalmat biztosítani. A kocsik csak lassan haladhattak az erdőben, az emberek pedig csaknem suttog-



Reinspach János, az I. világrekorder szarvasbika elejtőjének síremléke a szálkai temetőben

va beszélgethettek. Az erdei ültetések befejezése után a fakitermelések megkezdéséig, vagyis április havától novemberig az erdészeti személyzetten kívül senki sem járhatott az erdőben.” Sorompó-rendszer volt, az erdészek igazi gazdái voltak az erdőnek. (Nem az erdészeket rekesztették ki az erdőből, ami azóta helyenként előfordult.) A csendőrséggel partneri, bajtársi kapcsolat volt, akik éjjel is járőröztek az erdőben. Volt olyan erdészház, ahol éjféltől jelentkezett a járőr, és az erdész igazolta megjelenését. Az erdészeti tanintézetekben csendőrtisztek tanították az önvédelmet, fegyverhasználatot. 1891 szeptemberében lőtte meg Reinspach János 35 éves korában az erdő szélén ázott lesgödörből az első világrekorder szarvasbikát. Édesanyám részéről rokon Reinspach János 8 ha-on gazdálkodó vidám, nótáskedvű parasztember volt. 1856. június 20-án született, 1931. február 17-én halt meg, 74 éves korában. Szálkán nyugszik nejével együtt a temetőben. Síremlékét a mellékelt fénykép ábrázolja. Az erdőgondnoknak 15 év elegendő volt ahhoz, hogy világszínvonalú összehangolt erdő- és vadgazdálkodás jöjjön létre. Egy kézben volt az erdő- és vadgazdálkodás. (Lámfalussy professzor sokszor felhívta a figyelmet, hogy az erdészeti ágazatokat nem szabad szétválasztani.) A faluban ebben az időszakban svábok és szer-

bek laktak túlsúlyban. A szigorú fegyelem nem mindenkinek tetszett. 1903-ban orvul megtámadták Mayer erdőgondnokot, lőtt sebe elmérgesedett, amiért meghalt. 1910-ben a következő gondnokot is orvul megölték. Nevét nem tudtam felderíteni. Ha valaki tud segíteni, megköszönöm.

A herceg méltó anyagi és erkölcsi megbecsülésben részesítette a személyzetet. Évente fejenként 40 m³ tűzifát kaptak, gazdálkodási, állattartási lehetőségük volt. Tehéncsordáik őrzésére csordást engedélyeztek. Fizetésük jóval meghaladta a közalkalmazottak fizetését. A templomban az oltár mellett piros bársonybevonatú pad állt az erdőgondnok és családja részére. Szikorszky Jenő erdőgondnok 1930-ban új személygépkocsit kapott ajándékba a hercegtől. (Ez volt a prémium.) A kerületvezetőknek a legszebb lovaik és hintójuk volt. 1920-tól Szikorszky Jenő lett az erdőgondnok 1947-ig, nyugdíjazásáig. Neje G. Szedmáky Vilma. Jenő bácsi 1950-ben halt meg. Mindketten a szálkai temetőben nyugszanak, gyermekük nem volt. Síremlékükről fényképet mellékelek, melyen angyal áll kürttel. Az özvegyet férje halála után börtönbe zárták, indoklás szerint fegyvert találtak a szénakazalban, udvarukon. Mire szabadult, mindenét a „tsz” elvette. Egyedül, árván, semmi nélkül maradt. 1947-től 1950-ig Szabolcs József erdőmérnök lett a gondnok. Ekkor megszűnt a gondnokság, a területet a Bátaszéki Erdészethez csatolták. Szabolcs József Tamásiba került, felügyelő, majd főmérnök lett. 1968-ban jelent meg első könyve „A dām vad” címmel. 1990-ben halt meg 80 évesen. Szeretnék még egy embert megörökíteni, aki nem volt erdész, de erdészek jó barátja volt. Jóbaházi Nagy Kornél nyug. m. kir. honvéd ezredes (1876–1946). Az első világháborút végigharcolta. A II. világháború idején nyugdíjas volt. A főváros bombázása miatt ment Szálkára 1944-ben feleségével, Hildenbrandt Margittal és Kornél kisfiával. Egyenruhában járt, sportos, egyenes, gerinces tartással. A beözönlő szovjet katonák nem bántották, csak levetették rendfokozatát. Özvegyét, kisfiát 1950-ben kitelepítették az Alföldre, kényszerszolgálatra. Sírját már nem talál- ni. Az erdészeknek 1950-ig sikerült az

előzőleg megszokott rendet, fegyelmet megtartani.

Néhány kiemelkedő erdész nevét őrizzük meg. Zsigmond Béla, Nagy János, Vida László, Tuba György, Heidt János, Gréczi György, Maár Gyula, Csath József, Wágner János, Novikov József, Balogh György, Borbás János, ők már nem élnek. Még élő tanú Jankó Sándor.

1950-től megszűnt a gazdálkodási lehetőség, egyenruha, fegyver. Az életszínvonal lecsökkent a minimál életfeltételekhez. A sok megaláztatás ellenére alázattal, hihetetlen szakmaszeretettel, lelkesedéssel végezték munkájukat az erdészek. Egy kívánságunk van csupán, hogy soha többé ne legyen háború, mert még egy világháborút a környezet nem bír el. Az elmúlt 2 világháború felbecsülhetetlen ká-

rokat okozott az erdőben, környezetben, az egész emberiségben. Kegyelettel őrizzük meg elődeink emlékét. Reméljük, sírjaik nem tűnnek el, az ifjú nemzedék gondozni fogja őket.

Az első világrekorder szarvasbika megérdemelne egy szobrot vagy emlékhelyet Szálkán.

Petz Ádám

ny. ker. vez. erdész

Vandálok pusztítanak az erdőben

SOPRON. Újabb turistákat eligazító táblát, valamint pihenőasztalt rongáltak meg a soproni Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. által gondozott parkerdőben, a Sopron melletti Tómalom fokozottan védett területén.

Ugyanitt ismeretlen tettesek autóröncsokat helyeztek el. Az évente többmillió kárt okozó vandálok és szemetelők ellen a társaság tehetetlen, mert az elkövetők csak tettenérés esetén büntethetők.

A vandálok okozta károk felszámolására az erdőgazdaság szűkös, évi 11 millió forintos költségvetésének több mint egytizedét kénytelen költeni.

(Metro)

Erdőtelepítés és útépítés

Fidzsi-szigeten, ezen a csendes-óceáni kis szigetországban évente több száz ezer fenyőcsemetét osztanak ki a lakosoknak erdősítés céljaira. Útépítéshez is jelentős pénzügyi segítséget adnak, ha az erdőtelepítés legalább a 400 ha-t eléri.

Szárított trágya mint energiaforrás

A trópusi erdőterület csökkenésének egyik oka az, hogy az ottani lakosság nem rendelkezik a főzéshez szükséges energiaforrással. Ezért vagy az erdőket vágják ki, vagy szárított állati trágyát használnak tüzelőnek. Utóbbi megint kihat az erdők fogyatkozására, mert a mezőgazdasági területek termőképessége csökken, és így újabb erdőket irtanak ki termőterületek nyerése céljából. Bangladesben pl. évente 22,6 millió t szárított trágyát és 11 millió t mezőgazdasági hulladékot tüzelnek el. A tüzelőellátás megoldatlansága tehát veszélyezteti az erdők és élőviláguk fennmaradását.

Ref.: **Dr. Szodfridt István**

11. ERDÉSZ TÁJFUTÓ EURÓPA-BAJNOKSÁG (EFOL) MAGYARORSZÁG

Szilvásvár, 2004. június 28 – július 03.

Miért EFOL?

Az Erdész Tájfutó Európa-bajnokság német elnevezésének rövidítése (Europaeischer Forstlicher Orientierungslauf).

Mi az EFOL?

Mára már fogalom! Évente ismétlődő hivatalos tájfutó bajnokság európai erdészek számára egyéni és váltó versenyszámokban korcsoportok szerint. Ezen felül szakmai továbbképzést nyújt erdészeti és kulturális tanulmányutak szervezésével, valamint lehetőséget nyújt a különböző európai országok erdészeti szakembereinek és családjuknak a személyes találkozásra és a kapcsolatok ápolására.

Kik a résztvevők?

Olyan európai állampolgárok, akik erdészeti, faipari és természetvédelmi szervezetek (oktatási és kutatási intézmények) alkalmazottai, nyugdíjasai és vállalkozói, erdőtulajdonnal, ill. erdészszakmai végzettséggel rendelkeznek valamint az előzőekben említett személyek családtagjai.

Az EFOL célja

Évenkénti nyári találkozási lehetőséget nyújtani Európa erdészeinek szakmai tapasztalatok gyűjtésére és kicserélésére.

Tájfutóversenyek szervezése. A tájfutás egy olyan sportág amelynek helyszíne általában az erdő, az erdész munkahelye, amiben az erdész tájfutók felhasználhatják a mindennapi munkájuk során alkalmazott szakmai ismereteiket és szakértelmüket.

Biztosítani egy megfelelően elismert nemzeti erdészeti szervezet pénzügyi és szervezési támogatását.

A verseny története:

Az 1994 évi I. Európa-bajnokság előtti években az erdész északi síversenyeken rendszeresen résztvevő erdész tájfutók – Gerely Ferenc, Spiegl János, Urbán Imre, Leif Lönnqvist(S) – felvetették, hogy nyáron is meg lehetne szervezni az erdőhöz szorosan kapcsolódó sporttalálkozót, a TÁJFUTÁST. Az elképzelést tettek követették. 1994-ben Lettországból megrendezték az I. Erdész Tájfutó Európabajnokságot. Ezután sorrendben következett Észtország, Svédország, Finnország, 1998-ban Hazánk(Bugac), majd Szlovákia – itt rendeztek először parkversenyt(sprint) –, Csehország, Norvégia, Litvánia, Lengyelország és ebben az évben ismét Magyarország.

A verseny házigazdái: EGERERDŐ ERDÉSZETI Rt.

BÜKKI NEMZETI PARK

Fővédnök: Németh Imre miniszter, FVM

Védnökök: Mészáros Tamás, az igazgatótanács elnöke, ÁPV Rt.

Pallagi László vezérigazgató, EGERERDŐ Rt.

Duska József igazgató, Bükki Nemzeti Park

Kondor István igazgató, ÁESZ Egri Igazgatóság

Cserép János elnök, OEE